

ПРИКАЗ ИЗЛОЖБЕ:
МУЛТИКУЛТУРНИ БЕОГРАД
– *СПОМЕНИЧКО НАСЛЕЂЕ*.
ИЗЛОЖБА О
МУЛТИКУЛТУРАЛНОСТИ И
ИНТЕРКУЛТУРАЛНОСТИ КАО
ЗНАМЕЊУ

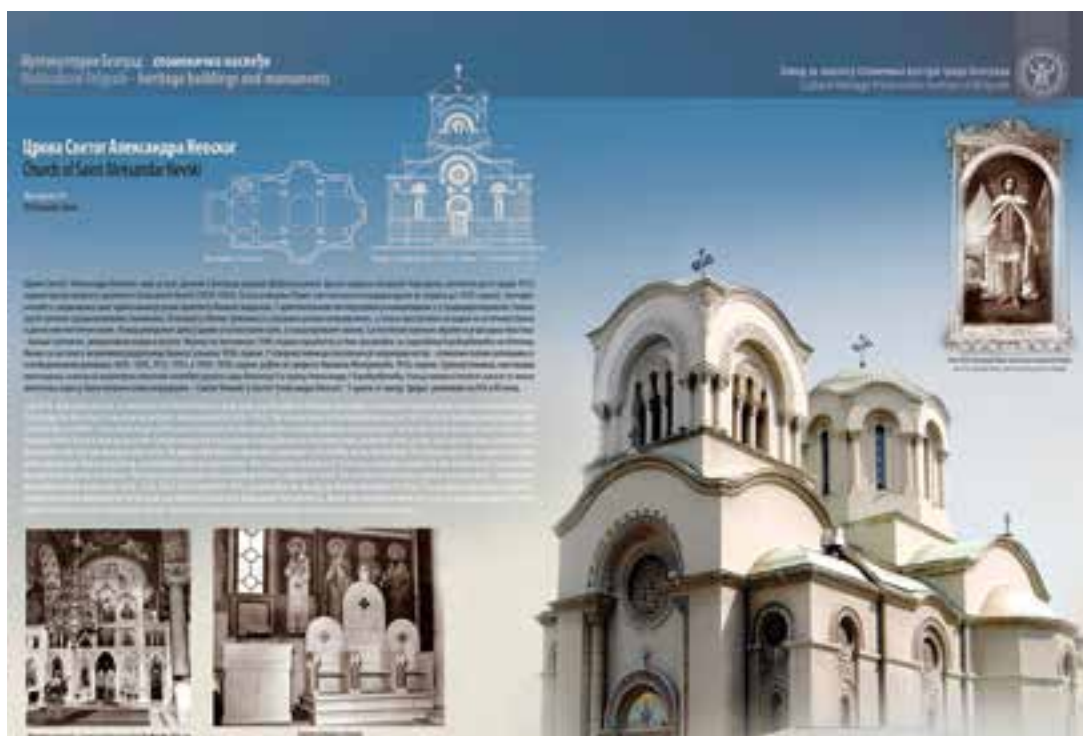
Познато је да се Београд кроз векове одликује изванредно значајним геополитичким, стратешким и географским положајем, што је много пута узроковало ратове, његово освајање и разарање. Овакав положај жртве истовремено је био прилика да се град богати различитим утицајима, јер су се на његовој територији вековима смењивали и преплитали културни слојеви који га и данас чине богатим, занимљивим и знаменитим. Интеркултуралност Београда чине спојеве и суживот свих тих разноликих слојева, чак и онда када нисмо свесни у времену и простору свих испреплетених утицаја и неочекивано комбинованих вредности. Управо тема мултикултуралног споменичког наслеђа Београда била је предмет сјајно замишљене и успешно реализоване документарне изложбе Завода за заштиту споменика културе града Београда, отворене почетком септембра на Калемегдану, поводом обележавања Дана европске баштине 2011.

По концепцији Александре Дабижић, а у организацији директорке Завода мр Милице Грозданић, изложба *Мултикултурни Београд – Споменичко наслеђе* изванредно је значајан резултат тимског рада сарадника Завода: Александра Божовића, Иване Весковић, Ненада Жарковића, Наде Живковић, Бојане Ибрајтер Газибара, Саше Михајлов, Биљане Мишић, Ане Сибиновић, Хајне Туцић, Ксеније Ћирић. Савремене фотографије Снежане Неговановић су, захваљујући прегледном и чистом дизајну Ане Ристановић и Луке Прокића, успело комбиноване с ретким историјским снимцима, драгоценим архивским материјалом и одличном техничком документацијом, коју Завод чува у најбољој традицији институција овог карактера. Можемо само пожелети да градски Завод редовно организује сродне манифестације уз пригодне публикације: поред заштите споменичког наслеђа Београда, и многих свакодневних послова које стручњаци ове институције обављају, оваква

презентација вредности изграђеног Београда била би најбоља и најефикаснија врста едукације грађанства, а самим тим и пут ка очувању тих вредности за будућност. У исти мах, Београд оваквим професионалним и истовремено популарним представљањем равноправно учествује у историји најстаријих и споменицима

вредних европских престоница, иако смо свесни колико је мали проценат баштине сачуван до наших дана. Београд су кроз историју похађали, освајали, градили и рушили Римљани и Сармати, Хуни и Готи, Византинци и Словени, Авари, Бугари и Угри, Турци под Сулејманом Величанственим и Аустријанци под Карлом VI,

Немци под Хитлером, савезничке бомбе Другог светског рата и бомбе НАТО-а... Од појединих завојевача сачувани су само трагови њихових похода, као што се и српска престоница Стефана Лазаревића из 15. века само назире. Београд је рушен и у временима мира – највише од оних који га, као дошљаци и победници, нису волели, али су

настојали да оставе што више белега моћи својих идеологија. При свему томе – он је увек задржао мултикултурални и интеркултурални карактер, што се на изложби Завода с правом истиче и веома упечатљиво чита.

Изложба упућује на оно што и данас чини суштину нашег града као модерног европског средишта, које

негује националне и универзалне вредности: то су сусрети Истока и Запада као његова посебност и трајна историјска судбина. Пошто је кроз повест имао углавном војностратешку улогу својом позицијом на ушћу Саве у Дунав, 19. век је с одласком Турака почео брзо да европеизује Београд, чему су свој посебан допринос дали домаћи и страни школовани архитекти, који су сменили старе балканске градитеље. Урбанизам је остао вечита бољка нашег главног града – и то изложба на суптилан али јасан начин открива. Дизале су се институције власти, финансијске моћи, науке и културе којима се Београд представио као модерна српска престоница државе засноване на идеалима европског просветитељства и хуманизма, али је ткиво града дуго остало везано за стару шему и организацију. Некада у томе видимо предности и одређене вредности, као што су поједини историјски белези балканске касабе, али замке брзог развоја без чврстих стандарда оставиле су хаотичне трагове, које једни сматрају шармом града – други небригом о његовом хармоничном развоју и расту. У сваком случају, наслеђе Београда јесте у његовим бројним културним слојевима, различитим историјским и стилским обележјима многих народа и њихових вероисповести.

На 42 паноа изложба *Мултикултурни Београд – Споменичко наслеђе* је представила не само најлепша здања и најпознатије тачке града већ његове најистакнутије вредности, често мање познате или скривене, управо кроз разноврсност: од Доситејевог лицеја и Куће породице Карамата, Новог гробља, Кафане „?“ и Турбета

шеик Мустафе, до Докторове куле и Куће доктора Арчибалда Рајса, Контумацке капеле Св. Рока и Синагоге Сукат-Шалом, Цинцарске куће и Шкаркине виле, Цркве Александра Невског, Зграде Пензионог фонда и Астрономске опсерваторије, с много упечатљивих детаља и истицања уметничког карактера великог броја здања.

Изложба је, као што је напоменуто, организована поводом међународне манифестације Дани европске баштине, која сваког септембра настоји да популарише наслеђе, да га приближи грађанима у најширем смислу, да подстакне сваког појединца да се укључи било посетом неком споменику било отварањем врата сопственог дома, уколико има сачуваних вредности које се могу приказати јавности као део европске баштине. У том смислу је оваква манифестација Завода за заштиту споменика културе града Београда сасвим синхрона идеји Савета Европе да се наслеђе стави у жижу интересовања публике, што су препознали и локални организатори – Град Београд, градска управа и Секретаријат за културу, који су помогли њену реализацију на прометном месту – калемегданском шеталишту.

Проф. др Ирина М. Суботић,
историчар уметности
Академија уметности у Новом Саду
irinasubotic@yahoo.com